

DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2025-78-41>

УДК 657.1:338.1

МЕТОДИЧНИЙ ПІДХІД ДО УДОСКОНАЛЕННЯ ОБЛІКОВОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ УПРАВЛІННЯ ВИТРАТАМИ ТА РЕЗУЛЬТАТАМИ КОРПОРАТИВНОЇ СОЦІАЛЬНОЇ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВ

METHODOICAL APPROACH TO IMPROVING ACCOUNTING SUPPORT FOR MANAGING COSTS AND RESULTS OF CORPORATE SOCIAL RESPONSIBILITY OF ENTERPRISES

Собакар Маргарита Вікторівна

доктор філософії з обліку і оподаткування,
викладач кафедри менеджменту, бізнесу і адміністрування,
Харківський національний економічний університет імені Семена Кузнеця
ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-2531-907X>

Лиска Павло Олександрович

аспірант,
Харківський національний економічний університет імені Семена Кузнеця
ORCID ID: <https://orcid.org/0009-0005-2783-3285>

Sobakar Marharyta, Lyska Pavlo

Simon Kuznets Kharkiv National University of Economics

Стаття присвячена розробці методичних підходів до удосконалення обліку витрат та результатів діяльності з реалізації стратегії корпоративної соціальної відповідальності (КСВ). Виділено основні проблеми обліку витрат та результатів соціальної відповідальності діяльності, а також їх вплив на систему менеджменту. Обґрунтовано необхідність впровадження системного підходу до обліку витрат КСВ-ініціатив у контексті зростаючих вимог стейкхолдерів до соціальної відповідальності бізнесу. Запропоновано інтеграцію фінансового та управлінського обліку для забезпечення об'єктивного обліку, ефективного контролю та аналізу витрат соціально відповідальної діяльності підприємства. Запропоновано деталізацію класифікації витрат на основі використання тривимірної матричної моделі. Представлено підхід до формування системи аналітичних рахунків для відображення витрат та результатів КСВ.

Ключові слова: витрати соціально відповідальної діяльності, корпоративна соціальна відповідальність, нематеріальні активи, рахунки, управлінський облік, управління, управління витратами, фінансовий стан.

The article is devoted to the development of approaches for improving the accounting policy of enterprises, which will enable not only the tracking of CSR-related costs in the necessary analytical dimensions but also the evaluation of their effectiveness for managerial decision-making. It is substantiated that the enhancement of corporate social responsibility (CSR) accounting has significant and strategic importance for the effectiveness of management decisions and the quality of social initiative implementation. The article identifies key issues in accounting for the costs and outcomes of socially responsible activities, including the lack of separate identification of CSR-related costs, fragmented accounting practices, the absence of a comprehensive accounting model covering all three CSR components, and the biased recognition and evaluation of CSR outcomes in accounting systems. The necessity of implementing a systematic approach to the accounting of CSR initiative costs is justified, particularly in the context of growing stakeholder demands for corporate social responsibility. An integration of financial and managerial accounting is proposed to ensure objective accounting, effective control, and analysis of socially responsible activity costs. Additionally, the article suggests the allocation of specialized responsibility centres within the managerial accounting structure. Key elements that should be defined in the accounting policy with respect to CSR are presented. The necessity of capitalizing the incurred CSR costs and recognizing them as intangible assets is substantiated. A detailed classification of costs is proposed to enhance management effectiveness, based on a three-dimensional matrix model for classifying CSR-related costs. This approach involves the complex classification

of costs according to three criteria: functional (by activity area), duration (short-term or long-term), and nature (direct or indirect). Furthermore, the article presents an approach to developing a system of analytical accounts for recording CSR-related costs and outcomes. Such a system should be multi-level and capable of reflecting CSR costs comprehensively. The main approaches to accounting for the economic, environmental, and social components of CSR are also proposed.

Keywords: costs of socially responsible activities, corporate social responsibility, intangible assets, accounts, management accounting, management, cost management, financial condition.

Постановка проблеми. Сучасні умови соціально-економічного розвитку та ведення господарської діяльності суб'єктів господарювання характеризуються тенденціями до зростання ролі корпоративної соціальної відповідальності (КСВ) в стратегіях діяльності підприємств. Зростаючі очікування стейкхолдерів щодо корпоративної соціальної відповідальності підприємств вимагають формування повного, детального, достовірного та своєчасного інформаційного забезпечення щодо здійснених заходів та реалізованих стратегій. Актуальність дослідження зумовлена тим, що однією з критично важливих сфер в межах реалізації корпоративної соціальної відповідальності є збір інформації про здійснені витрати та їх результати для подальшої оцінки загальної ефективності діяльності. Забезпечення виконання такого завдання вимагає розробки ефективних механізмів обліку та контролю витрат на соціально відповідальну діяльність.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Методики обліку витрат соціально відповідальної діяльності, що пропонуються у науковій літературі, переважно характеризуються зосередженням лише на окремих аспектах КСВ. Так, в науковому середовищі пропонуються розробки щодо обліку соціальних витрат, що включають методичні підходи до обліку витрат на соціальний захист працівників [8; 10], соціальних пакетів [6]. Також пропонуються підходи обліку діяльності щодо екологічної відповідальності з позицій впровадження екологічного обліку [2] та обліку витрат екологічної діяльності [5; 3]. Правдюк Н. Л. [7] в своїх працях пропонує узагальнення витрат соціально відповідальної діяльності за всіма напрямками та перелік рахунків для їх відображення. Будько О. В. [1] також пропонує внесення змін до Плану рахунків з метою відображення інформації про здійснення соціально відповідальної діяльності за всіма напрямками. Проте необхідне продовження таких підходів розробкою системи аналітичних рахунків та процедур відображення господарських операцій на цих рахунках.

Виділення невирішених раніше частин загальної проблеми. Виділимо основні проблемні аспекти, що існують наразі в сфері обліку витрат та оцінки результатів соціальних ініціатив. По-перше, в сучасній практиці бухгалтерського обліку витрати на здійснення соціально відповідальної діяльності не виділяються окремо, чим ускладнюється їх подальший аналіз та контроль. Розрізненість та фрагментованість підходів до обліку КСВ, відсутність комплексної моделі обліку всіх трьох компонентів КСВ є значною перешкодою для оцінки результатів діяльності та розробки ефективних управлінських рішень.

Крім того, однією з основних позицій, що потребує переосмислення, є зміна підходів до визнання витрат на КСВ. Так як на сьогодні проведення соціально відповідальної діяльності є основою формування іміджу та репутації підприємств, то доцільним є визнання відповідних витрат не у формі видатків, а як стратегічних інвестицій, що створюють активи та додаткову вартість для підприємства. Відповідно до цього постає також проблема визнання та оцінки результатів проведених соціально відповідальних заходів. Ефективні корпоративні соціальні ініціативи впливають не лише на підвищення репутації компанії, але також на інвестиційну привабливість та збільшення можливостей подальшого розвитку. Таким чином, понесені витрати в рамках КСВ фактично є також інвестицією, що формує активи та додаткові економічні вигоди, що в свою чергу позитивно впливає і на фінансові результати підприємства [4].

Формулювання цілей статті. Таким чином, метою дослідження є розробка підходів до удосконалення облікової політики підприємств, яка дозволить не лише формувати інформацію про витрати на КСВ в необхідних аналітичних розрізах, але також оцінювати їх результативність для прийняття обґрунтованих управлінських рішень.

Виклад основного матеріалу дослідження. Сутність корпоративної соціальної відповідальності підприємств полягає у інтеграції екологічних, соціальних та етичних аспектів наряду з економічними цілями

діяльності. Як зазначається в ISO 26000 [11], призначенням такої інтеграції та ключовою характеристикою КСВ є відповідальність підприємства за вплив результатів його діяльності на суспільство і навколишнє середовище, що забезпечується дотриманням етичних принципів. Така діяльність передбачає врахування суспільних інтересів, потреб широкого кола стейкхолдерів та постійну взаємодію з ними.

Основою управління корпоративною соціальною відповідальністю є інформаційне забезпечення про здійснену діяльність, основою якого є саме обліково-аналітичне забезпечення. Першочерговою ланкою збору інформації є система обліку, яку в контексті КСВ необхідно розглядати як систематичне відображення, накопичення та узагальнення інформації про витрати на соціальну діяльність та їхні результати з метою забезпечення ефективного управління соціально відповідальною діяльністю підприємства.

Таким чином, формування моделі обліку корпоративної соціальної відповідальності має суттєве та стратегічне значення для ефективності управлінських рішень та якості реалізації соціальних ініціатив. Ключовим питанням при цьому є саме розробка системи обліку та оцінки витрат та отриманих результатів від соціально відповідальної діяльності.

В науковій літературі облік витрат, пов'язаних із реалізацією концепції корпоративної соціальної відповідальності, розглядається з позицій «соціальних витрат». Проте, такий підхід є не зовсім об'єктивним, адже термінологічно відбувається обмеження соціально відповідальної діяльності лише однією складовою – соціальною. Тому витрати, що були понесені у зв'язку із здійсненням заходів в межах реалізації концепції КСВ, вважаємо доцільним розглядати саме з позицій «витрат соціально відповідальної діяльності».

З огляду на нематеріальну природу додаткових вигід, що формуються як результат КСВ, існує передумова до капіталізації таких понесених витрат та визнання їх у формі нематеріальних активів. Однак практика фінансового обліку характеризується значною регламентацією та обмеженнями можливостей до визнання та капіталізації нематеріальних активів як результату соціально відповідальної діяльності. Чинні положення міжнародних та національних стандартів бухгалтерського обліку обмежують можливість визнавати в якості нематеріальних активів широкого кола фактично існуючих активів, а також капіта-

лізувати витрати на створення таких активів. Як результат, відбувається формування необ'єктивних показників результатів КСВ-діяльності, фінансово-майнового стану та вартості підприємств.

Тому постає необхідність розробки моделі обліку діяльності в рамках КСВ, понесених витрат та їх результатів для забезпечення системи менеджменту більш детальною, своєчасною, об'єктивною та достовірною інформацією.

Ключовими принципами обліку витрат КСВ мають бути системність та безперервність, тобто своєчасне, повне та постійне врахування витрат і визначення їх результатів. Основою цього має стати інтеграція фінансового та управлінського обліку, що дозволить оцінювати та відображати витрати в бухгалтерських регістрах не лише у грошовому вимірі, а й також оцінювати їхню ефективність для прийняття рішень.

Призначенням підсистеми фінансового обліку має бути реєстрація на рахунках обліку у грошовому вимірі та формування звітності про витрати соціально відповідальної діяльності згідно з національними стандартами бухгалтерського обліку.

Управлінський облік забезпечить виконання значно ширшого спектру функцій та отримання більш повного інформаційного забезпечення для планування, аналізу та контролю витрат з КСВ на рівні центрів відповідальності і проектів.

Для ширших можливостей до оцінки, аналізу та контролю витрат соціально відповідальної діяльності необхідно виокремлення в структурі управлінського обліку спеціалізованих центрів відповідальності. Кількість та структура даних центрів має визначатися індивідуально для кожного підприємства, виходячи з особливостей його організаційної структури та діяльності. Але за загальним підходом, такі центри відповідальності мають поділятися на наступні категорії:

1) центр соціальних витрат, на який покладається відповідальність за планування та виконання бюджету соціально відповідальних програм, здійснення контролю цільового використання коштів, а також підготовка звітності про витрати за напрямками КСВ;

2) центр ефективності КСВ, що має здійснювати аналітичні функції та визначати результати проведених соціально відповідальних заходів, а саме: оцінка результативності КСВ-програм, аналіз співвідношення витрат і результатів, розробка рекомендацій щодо оптимізації таких проектів.

Для ефективного обліку витрат на КСВ необхідна розробка облікової політики. Ключовими елементами, що мають визначатися в обліковій політиці, мають бути:

- 1) класифікація витрат соціально відповідальної діяльності – що стане основою подальшої ідентифікації витрат та достовірної оцінки вартості ініціатив;
- 2) методи обліку та калькулювання – з метою формування вартості активів;
- 3) виділення центрів відповідальності за виконання КСВ;
- 4) визначення системи аналітичних та синтетичних рахунків для відображення витрат соціально відповідальної діяльності;
- 5) встановлення процедур контролю витрат соціально відповідальної діяльності;
- 6) визначення форм звітності про КСВ.

Розглянемо детальніше етапи формування моделі управління витратами КСВ.

Для забезпечення ідентифікації витрат з метою управління необхідна розробка їх класифікації за необхідними управлінськими аспектами, що надалі стане основою розробки системи збору інформації. Доцільним є класифікація витрат за трьома ключовими ознаками згідно з цілями управління: функціональна (за напрямками діяльності), терміном витрат, характером (можливістю розподілу).

Крім того, для повноцінної реалізації функцій системи управлінського обліку та представлення повної інформації щодо об'єктів витрат, існує необхідність розглядати витрати комплексно у розрізі класифікаційних груп. Виходячи з інформаційних потреб збору інформації по трьом класифікаційним групам, обґрунтованим є визначення типу понесених витрат у багатовимірній площині з використанням матричного підходу [9]. Сутність цього підходу полягає у одночасному визначенні характеристик витрат за трьома класифікаційними ознаками. Тому для забезпечення можливості формування аналітичної інформації про витрати з КСВ, відповідно до ключових класифікаційних ознак, розроблена тривимірна матрична модель класифікації та ідентифікації витрат соціально відповідальної діяльності, що представлена на рис. 1.

Дана модель представлена у формі куба (тривимірної таблиці), що поділяється на елементи, кожен з яких характеризується набором ознак відповідно до класифікаційних груп. Осі X, Y та V, що є основою такої моделі, представляють собою зазначені ключові класифікаційні ознаки, а саме:

- X – функціональне призначення витрат;
- Y – термін витрат;

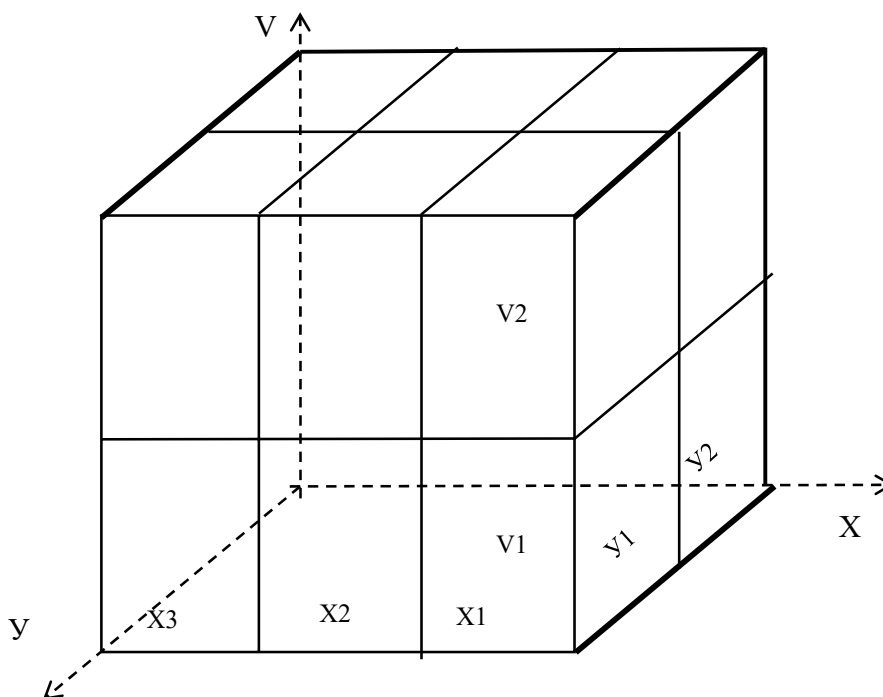

Рис. 1. Тривимірна матрична модель класифікації витрат соціально відповідальної діяльності

Джерело: сформовано авторами на основі [9]

– V – характер витрат.

Кожен елемент характеризує сукупність витрат, що відповідають певному набору ознак за трьома класифікаційними напрямками (VX_i, U_i, V_i). Таким чином, кожен куб характеризується певним переліком витрат, що належать до кожної категорії, та їх загальною сумою. Сукупність же кубів VX_i, U_i, V_i характеризуватиме загальну суму витрат соціально відповідальної діяльності.

Використання такої моделі дозволяє здійснити комплексну класифікацію витрат, що розширить можливості аналізу, управління та встановлення взаємозв'язків між класами витрат.

Ключовою категорією класифікації витрат визначено їх функціональне призначення, тобто сферу застосування. Традиційно КСВ розглядається у розрізі трьох її основних напрямів: економічна, екологічна та соціальна сфери відповідальності. Економічна компонента включає не лише максимізацію прибутку, але й боротьбу з корупцією, чесну конкуренцію та управління ризиками. Екологічна компонента зосереджена на мінімізації шкідливого впливу на довкілля, включаючи раціональне використання ресурсів та зменшення шкідливих викидів. Соціальна компонента є найширшою за змістом та охоплює відносини з працівниками, контрагентами та громадою. Це включає такі напрями діяльності, як створення безпечних умов праці, забезпечення соціального захисту працівників, дотримання етичних принципів співпраці, підтримка громадських ініціатив.

Класифікація за терміном витрат включає поточні витрати (що включаються до складу видатків періоду) та довгострокові (капітальні соціальні інвестиції, витрати, що підлягають капіталізації). Дана класифікаційна характеристика є принциповою з позицій оцінки результатів соціально відповідальної діяльності та вирішення проблеми необ'єктивного відображення фактичних КСВ-результатів.

Важливу роль, особливо з позицій управлінського обліку, має поділ витрат за характером на прямі та непрямі. Це є основою подальшої оцінки активів та результатів КСВ-діяльності, адже визначає можливість віднесення до вартості певного об'єкту калькуляції під час процедур бюджетування або вже калькуляції вартості.

Одним із ключових завдань при формуванні системи обліку витрат соціально відповідальної діяльності є розробка системи рахунків для їх відображення. Тому необхідно

модифікувати робочий План рахунків, ввівши спеціальні аналітичні субрахунки до рахунків класу 9, для забезпечення детального обліку витрат КСВ за їхніми компонентами. Така система рахунків має характеризуватися багаторівневістю та забезпечувати можливість відображення в обліку витрат з КСВ відповідно запропонованого на рис. 1 підходу до класифікації. Аналітичні рівні рахунків мають відповідати представленим класифікаційним категоріям. Проте, щодо функціонального розподілу витрат, слід зазначити, що ISO 26000 [11] виділяє такі основні складові КСВ: організаційне управління, права людини, трудові практики, навколишнє середовище, чесні операційні практики, питання споживачів та участь у житті громади і її розвиток. Таким чином, для забезпечення вимог міжнародних стандартів, потрібна деталізація ключових трьох компонент КСВ також у розрізі зазначених основних напрямів.

Таким чином, методичний підхід до формування системи аналітичних рахунків для відображення витрат та результатів соціально відповідальної діяльності представлений на рис. 2.

Крім того, необхідне внесення змін до класів активів та капіталу в робочому плані рахунків для відображення інформації про створені активи в результаті реалізації КСВ-ініціатив, а також визнання результатів у формі додаткової вартості підприємства від таких заходів.

Розробка облікових процедур має відбуватися у розрізі економічної, екологічної та соціальної складових КСВ.

1. Облік економічної компоненти

Економічна компонента КСВ включає заходи, спрямовані на підвищення фінансових результатів діяльності та зниження фінансових ризиків. Витрати на реалізацію даного направлення можуть бути пов'язані з впровадженням антикорупційних програм, системи ризик-менеджменту тощо. Таким чином, ці витрати споживаються саме системою менеджменту підприємств. Тому, поточні витрати пропонується відображати на синтетичному рахунку 92 «Адміністративні витрати» з використанням аналітичних субрахунків для деталізації. Додаткові економічні вигоди слід відображати у складі нематеріальних активів підприємств або додаткового капіталу.

Значна кількість отриманих результатів, такі як зниження ризиків та підвищення довіри стейкхолдерів тощо, є складними для кількісного виміру, тому можуть бути оцінені через

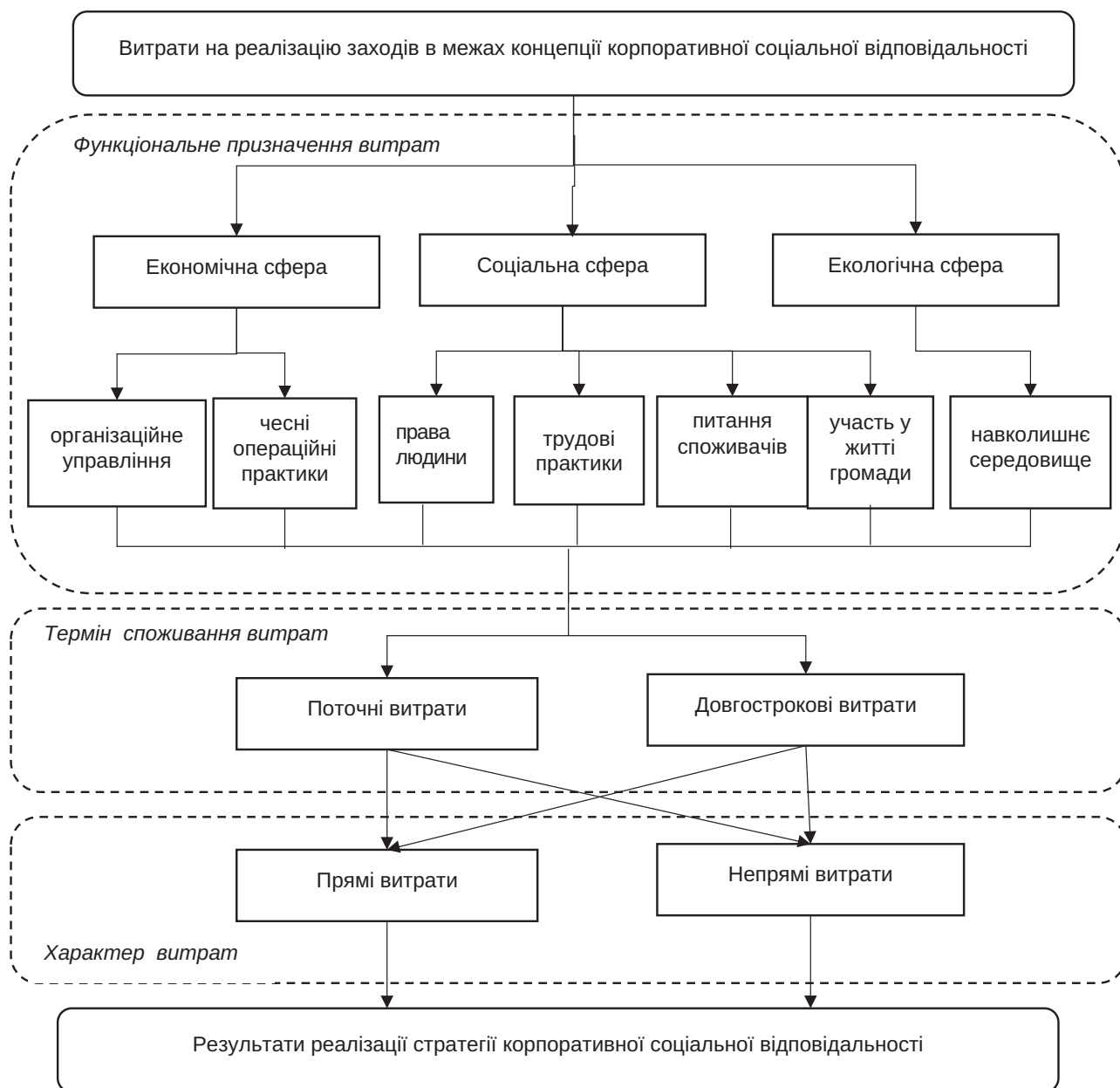

Рис. 2. Методичний підхід до формування аналітичних рівнів інформації про витрати та результати соціально відповідальної діяльності підприємства

Джерело: сформовано авторами

нефінансові показники в системі управлінського обліку.

2. Облік екологічної компоненти

Даний напрям передбачає систематизацію витрат на захист навколишнього середовища, утилізацію відходів, сплату екологічних податків тощо. Відображення даних витрат пропонується на синтетичному рахунку 949 «Інші витрати операційної діяльності», до якого мають бути відкриті додаткові аналітичні субрахунки за запропонованим підходом.

Результати реалізованих екологічних ініціатив можуть бути виміряні кількісно (скорочення викидів CO₂, обсяг перероблених відходів), що дозволяє співставити витрати з вимірними результатами [2].

3. Облік соціальної компоненти

Дана складова КСВ традиційно є найбільшою за змістом та складною для оцінки, адже значна частина результатів є нематеріальними за природою. Витрати на персонал, благодійність, підтримку громад також можуть

бути відображені на відкритих аналітичних субрахунках до рахунку 949 «Інші витрати операційної діяльності».

Найбільшим викликом є оцінка результатів таких ініціатив, а саме вимірювання нематеріальних результатів (наприклад, лояльність та задоволеність працівників, які є ключовими для підвищення продуктивності). Для цього можливо використовувати індексний підхід, який дозволяє трансформувати якісні показники в кількісні (напр., індекс лояльності), що надалі будуть також відображені в нефінансовій звітності.

Таким чином, для оцінки ефективності здійснених витрат на КСВ рекомендується комплексне застосування грошових, кількісних і якісних методів. Кількісні методи передбачають аналіз співвідношення результатів і витрат, визначення коефіцієнтів ефективності тощо. Якісні мають включати опитування працівників, експертні оцінки та інші аналогічні методи. Результати оцінки дозволять підвищити відповідальність і ефективність реалізації КСВ.

Що стосується методів обліку та оцінки витрат, особливо щодо проектів, що будуть капіталізовані в активи підприємства, то мають застосовуватись традиційні методи калькуляції (нормативний, попередільний та позамовний). Проте необхідне розуміння вимог до використання кожного з них.

Нормативний метод обліку витрат полягає у встановленні нормативів витрат соціально відповідальної діяльності на основі галузевих рекомендацій, технологічних та організаційних норм. Витрати порівнюються з цими нормативами. У разі виникнення розбіжностей необхідно застосування підходів до аналізу відхилень. Цей підхід дозволяє контролювати цільове використання ресурсів на КСВ і оптимізувати їх.

Попередільний метод калькуляції доцільно застосовувати у випадках, коли соціальні програми реалізуються поетапно (наприклад, будівництво об'єктів соціальної інфраструктури). Витрати мають накопичуватись за кожним етапом, що дозволить контролювати їх

нарощення та узгоджувати із запланованими бюджетами.

Позамовний метод полягає у відображенні витрат за окремими КСВ- проектами або ініціативами. Для кожного проекту необхідно розробляти окремий бюджет та проводити облік, що дозволить отримувати детальну інформацію про собівартість кожної ініціативи.

Впровадження запропонованих рекомендацій щодо обліку витрат соціально відповідальної діяльності має відбуватися за наступним алгоритмом:

1. Аналіз та визначення напрямів соціально відповідальної діяльності підприємства.
2. Розробка або адаптація існуючої облікової політики щодо обліку витрат соціально відповідальної діяльності.
3. Впровадження аналітичних субрахунків та центрів відповідальності.
4. Автоматизація обліку та звітності.
5. Навчання персоналу й забезпечення прозорості інформації для стейкхолдерів.

Висновки. Таким чином, корпоративна соціальна відповідальність набула статусу стратегічної функції, що прямо впливає на репутацію та вартість підприємства. Існуючі підходи до обліку витрат та результатів КСВ не дозволяють здійснити повну та комплексну оцінку витрат та результатів, що виникають внаслідок такої діяльності. Запропоновані підходи до удосконалення облікової політики в частині витрат та результатів соціально відповідальної діяльності дозволять систематизувати дані, краще розкрити характер витрат, зрозуміти причинно-наслідкові зв'язки між витратами та результатами, оцінювати результати в різній формі за трьома ключовими компонентами КСВ: економічною, екологічною та соціальною.

Перспективами подальших досліджень є розробка процедур з відображення в обліку здійснення витрат та формування результатів соціально відповідальної діяльності, а також методики оцінки нематеріальних результатів КСВ, зокрема з використанням якісних методів та індексного підходу.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Будько О. В. Облік соціально відповідальної діяльності як інформаційна основа управління сталим розвитком підприємства. *Інвестиції: практика та досвід*. 2016. № 20. С. 33–38.
2. Гриценко О. І. Екологічний облік: визначення перспектив та основних засад упровадження. *Економіка і суспільство*. 2016. № 2. С. 678–683.
3. Дерій В. А. Облік, аудит і аналіз екологічної діяльності підприємств: поняття, стан та напрямки розвитку. *Економічний аналіз*. 2015. № 2 (19). С. 193–200.

4. Захаров Д. М. Вимірювання соціальних нематеріальних активів як фактора впливу на формування соціального капіталу. *Економіка, управління та адміністрування*. 2020. № 3(93). С. 28–34.
5. Колісник О. П., Гордієнко Т.В. Облік екологічних витрат у системі управління підприємством в умовах сталого розвитку. *Електронне наукове фахове видання з економічних наук «Modern Economics»*. 2020. № 19. С. 69–75.
6. Левицька С. О. Соціальний облік: методичний підхід та організаційне забезпечення. Вісник Національного університету «Львівська політехніка». *Менеджмент та підприємництво в Україні: етапи становлення і проблеми розвитку*. 2014. № 797. С. 255–262.
7. Правдюк Н. Л. Соціальні аспекти бухгалтерського обліку. *Економіка, фінанси, менеджмент: актуальні питання науки і практики*. 2017. № 12. С. 91–101.
8. Сирцева С. В., Голуб Ю. І., Фікретлі Т.М. Методичні підходи щодо обліку витрат на соціальний захист працівників підприємств. *Глобальні та національні проблеми економіки*. 2018. № 21. С. 705–710.
9. Стеців І. С. Тривимірна модель класифікації витрат суб'єктів економіки як засіб адаптації науково обґрунтованого підходу до автоматизації управлінських процесів. *Науковий вісник НЛТУ України. Серія економічна*. 2019. № 29 (4). С. 75–81.
10. Фоменко Г. Г. Удосконалення механізму управління витратами на соціальний захист працівників на підприємстві шляхом внесення змін до нормативно-правової бази. *Вісник ЖДТУ*. 2013. № 3 (65). С. 62–68.
11. ISO 26000 «Guidance on social responsibility». URL: https://iso26000.info/wp-content/uploads/2017/06/ISO-26000_2010_E_OBPpages.pdf (дата звернення: 28.08.2025).
12. Saleh Y. A. B. Defining and Classifying Corporate Social Costs: An Initiative to Enrich the Thought of Accounting for CSR. *JASF: Journal of Accounting and Strategic Finance*. 2025. № 8(1). P. 23–49.

REFERENCES:

1. Budko O. V. (2016) Oblik sotsialno vidpovidalnoi diialnosti yak informatsiina osnova upravlinnia stalym rozvytkom pidpriemstva [Accounting for socially responsible activities as an information basis for managing the sustainable development of an enterprise]. *Investytsii: praktyka ta dosvid*, no 20, pp. 33–38.
2. Hrytsenko O.I. (2016) Ekolohichniy oblik: vyznachennia perspektyv ta osnovnykh zasad uprovadzhennia [Environmental accounting: determining prospects and basic principles of implementation]. *Ekonomika i suspilstvo*, no 2, pp. 678–683.
3. Derii V. A. (2015) Oblik, audyt i analiz ekolohichnoi diialnosti pidpriemstv: poniattia, stan ta napriamky rozvytku [Accounting, audit and analysis of environmental activities of enterprises: concept, status and directions of development]. *Ekonomichniy analiz*, no 2 (19), pp. 193–200.
4. Zakharov D. M. (2020) Vymiriuvannia sotsialnykh nematerialnykh aktyviv yak faktora vplyvu na formuvannia sotsialnoho kapitalu [Measurement of social intangible assets as a factor of influence on the formation of social capital]. *Ekonomika, upravlinnia ta administruvannia*, no 3(93), pp. 28–34.
5. Kolisnyk O. P., Hordienko T. V. (2020) Oblik ekolohichnykh vytrat u systemi upravlinnia pidpriemstvom v umovakh staloho rozvytku [Accounting for environmental costs in the enterprise management system in conditions of sustainable development]. *Elektronne naukovе fakhove vydannia z ekonomichnykh nauk «Modern Economics»*, no 19, pp. 69–75.
6. Levytska S. O. (2014) Sotsialnyi oblik: metodychnyi pidkhid ta orhanizatsiine zabezpechennia [Social accounting: methodological approach and organizational support]. *Visnyk Natsionalnoho universytetu «Lvivska politekhnika»*. *Menedzhment ta pidpriemnytstvo v Ukraini: etapy stanovlennia i problemy rozvytku*, no 797, pp. 255–262.
7. Pravdiuk N. L. (2017) Sotsialni aspekty bukhhalterskoho obliku [Social aspects of accounting]. *Ekonomika, finansy, menedzhment: aktualni pytannia nauky i praktyky*, no 12, pp. 91–101.
8. Syrtseva S. V., Holub Yu. I., Fikretli T. M. (2018) Metodychni pidkhody shchodo obliku vytrat na sotsialnyi zakhyst pratsivnykiv pidpriemstv [Methodological approaches to accounting for expenses for social protection of employees of enterprises]. *Hlobalni ta natsionalni problemy ekonomiky*, no 21, pp. 705–710.
9. Stetsiv I. S. (2019) Tryvymirna model klasyfikatsii vytrat subiektiv ekonomiky yak zasib adaptatsii naukovo obgruntovanoho pidkhodu do avtomatyzatsii upravlinskykh protsesiv [Three-dimensional model of classification of costs of economic entities as a means of adapting a scientifically based approach to automation of management processes]. *Naukovyi visnyk NLTU Ukrainy. Serii ekonomichna*, no 29, pp. 75–81.
10. Fomenko H. H. (2013) Udoskonalennia mekhanizmu upravlinnia vytratamy na sotsialnyi zakhyst pratsivnykiv na pidpriemstvi shliakhom vnesennia zmin do normatyvno-pravovoi bazy [Improving the mechanism for man-

aging expenses for social protection of employees at the enterprise by making changes to the regulatory framework]. *Visnyk ZhDTU*, no 3 (65), pp. 62–68.

11. ISO 26000 «Guidance on social responsibility». URL: https://iso26000.info/wp-content/uploads/2017/06/ISO-26000_2010_E_OBPpages.pdf (accessed August 28, 2025).

12. Saleh Y. A. B. (2025) Defining and Classifying Corporate Social Costs: An Initiative to Enrich the Thought of Accounting for CSR. *JASF: Journal of Accounting and Strategic Finance*, no 8 (1), pp. 23–49.